

E.

Udenlandske Universiteter og Skoler.

I. S v e r r i g.

Slutning af den nyeste svenske Skoleforordning*) (i Udtog).

T i e n d e C a p i t e l.

Om Ephori Embede.

§. 1. 2.

Biskopperne ere Skolernes og Gymnasiernes Ephori **). De staae til Ansvar for, at ikke uden

*) Jfu. disse Annal. foreg. Hæfte S. 153.

**) Efter D. bestaaer Skolernes Ephorat af Stiftamtmanden og Biskoppen samt hvem ellers maatte dem tilforordnes.

duelige Lærere antages hvorum de overlægge med Consistorio, i hvilket de have votum decisivum.

§. 3.

Ephorus skal vaage over Religionsforedragets Reenhed, formane Disciplene til Gudsfrugt, ofte besøge Skolen og Gymnasium, for at gjøre sig bekendt med Underviisningens Beskaffenhed, Drikt og Gang, samt rette Feil i Methoden eller andre Dele; vaage over Stipendie- og Megnskabsvæsenets Orden; have Indseende med Læreanstaltternes videnskabelige Samlinger og Apparater *). Ingen maa dimitteres til Akademiet uden hans Samtykke **).

E l l e v t e K a p i t e l.

Om Rector, Embedet og dets Om-
skiftning.

§. 1.

Af Rectorerne skal een hvert Aar være Gymnasiets Rector; og udnævner Ephorus ham

*) Stemmer overeens med D.

**) Efter D. beror denne alene paa Rectoren.

dertil efter hans Alder i Tienesten, saavidt andre Omstændigheder ikke derfor ere iveien.

§. 2. 3.

Rectors Embede saavel ved Gymnasiet som Skolen bestaae i: under Ephorus at have almindeligt Opsyn over Læreanstalten; advare den af Docenterne, som kunde feile og, i Mangel af Bedring, at anmelde det for Ephorus; at have opmærksomt Tilsyn med Disciplenes Flid og Opførsel; at holde Ungdommen til Gudsfrugt og flittig Kirkegang; at besørge Stipendiers Udbetaling til Bedkommende, efter Testators Forskrift; at examinere dem, som ville antages ved Læreanstalten; efter Overlæg med alle øvrige Lærere og med Ephori Samtykke at udstæde Testimonium til dem, som enten reise til Akademiet eller ville gaae over til noget andet vitæ genus, og indføre i Matriflen deres Navne, som under hans Rectorat ere antagne eller transfererede eller blive dimitterede med Testimonium m. m.; at drage Omfarg for de offentlige Bygningers Vedligeholdelse, Gymnasie- og Skole-Indtægternes Inddrivelse og derfor at gjøre Regnskab til rette Tid.

§. 4.

Ved et Gymnasium stiftes Rector hvert Aar enten før Jul eller før Midsummer, efter at Exa-

men anniversarium er afholdt og Opfyttning er skeet, da den fratrædende Rector holder en Tale paa Latin, eller, hvis Emnet angaaer Naturhistorien, Deconomien, den praktiske Mathematik eller Historien, paa Svensk, som sluttes med Bøn og Taksigelse til Gud for Oprigheden og hele Riget. Derefter skeer Rectoromstiftningen, hvorved den tiltrædende Rector aflægger Æd paa Latin.

§. 5.

Naar Rector ved en Trivialskole tiltræder sit Embede, aflægger han ogsaa Æd paa Svensk i Overværelse af Ephorus, eller den, som han dertil forordner.

T o l d t e K a p i t e l.

Om Skole-Disciplin og Jurisdiction.

§. 1.

Samtlige Lærere, men fornemmeligen Rectoren, paaligger Opsyn med Elevernes Glid og Sædelighed. Rectorerne dele imellem sig Opsigten med Gymnasie. Ungdommens Levnet og Forhold: li- geledes have Rectorer, Conrectorer og Collegier ved Trivialskolerne Opsigt med deres Elever. Hvor de saakaldte Contubernia finde Sted, foreskrives

en vis Orden dermed, og en eller flere Docenter, som ere ugipte, bør der have Bopæl.

§. 2.

Mindre Feil og Udbrud af Ungdoms Overgivenhed og Uforstand rettes ved Forestillinger, Advarsel eller Ape; Renselsens større eller mindre Strængheid lempest efter Disciplens Alder, Character og foregaaende Opførsel, saa at alt fører til Forbedring og ikke til Forværrelse.

§. 3. 4. 5.

De Straffe, som ved Gymnasierne og Skolerne ere tilladte, ere: Offentlig Fremstilling i Classen af den Feilendes Navn med Tiltale og Advarsel; Afsondring fra Meddisciple paa særskilt Sted; større eller mindre Tab af Præmier eller Stipendier; Redflyttelse fra en høiere til en lavere Classe; Afbigt; Consilium abeundi, naar Forældre eller Bærger derom ere blevne underrettede; Bortviisning fra Læreanstalten; hvorforuden haardere eller lempeligere Straf med Riis finder Sted for Skoledisciplene, og Fængsel paa længere eller kortere Tid for Gymnasierne *).

*) Med disse Forskrifter stemmer D. (5 Kap.) temmelig overens. I den sidste er legemlig Straf,

§. 6.

Skulde nogen Discipel driste sig til at bruge uqvems Ord mod sin Lærer, eller paa anden Maade forulempe ham i Ord eller Gierning, skal han gjøre offentlig Afbigt og straffes med Skolerebselse eller Fængsel. Have flere sammenrottet sig i en saadan Gierning, skal Ophavsmanden, foruden at straffes, relegeres fra Skolen og de øvrige straffes efter deres Gierning. Dersom isvrigt nogen Gymnasist eller Skolediscipel ikke viser den tilbørlige Agtelse mod nogen af Lærerne, afstraffes han efter §. 3.

§. 7.

Bedbliver nogen Discipel i sin Tilbøielighed for Spil, Dobbelt, Liderlighed eller andet, som er skadeligt og uanstændigt, da forvises han fra Læreanstalten; thi det er bedre at een end flere fortabes.

§. 8.

Det forbydes strængeligen, at nogen, uden

U 2

som kunde paadrage en Discipel Skade for hans Helbred, under strængt Ansvar forbudet. Om Fængsel er i D. aldeles ikke Spørgsmaal.

Forældres, Bærgers eller Rectors Samtykke, maa forstrække nogen af Skolens eller Gymnasiets Ungdom med Penge eller Varer, under Tab af det Forstrakte, eller sælge eller borge til nogen Gymnasist eller Skolediscipel stærke Drikke, under Mulct til Fattigkassen, og den, som har forsynet dem med saadant mod Pant i Stipendier, Bøger, Klæder, Kost eller andet, af hvad Navn nævnes kan, skal tilbagelevere Pantet til Rector, og, foruden ovennævnte Mulct, miste hele sin Fordring. Skoledisciplen eller Gymnasisten, som drikker for rede Penge eller Pant, straffes med Skolerebselse, Tab af Præmie eller Fængsel paa længere eller kortere Tid, efter Omstændighederne.

§. 2.

Til Haandhævelsen af Skoledisciplinen skal under Ephori Opsyn ved hvert Gymnasium indrettes en Skoleret eller Consilium gymnasticum hvori Rector er Ordføreren og de øvrige Medlemmer. Denne Ret, som hellere skal rette og forbedre med faderlig Omhed end straffe og forværre med megen Strængthed, modtager alle Slags Klager over Disciplenes Forseelser, anstiller Undersøgelse og dommer, dog i Overværelse af den Lærer, til hvis Klasse den Skyldige hører, og iagttages derved. de ovenfor anmærkede Omstændigheder.

Ved de andre Trivialskoler maa Rector i Overværelse af Skolens Inspector, tilligemed de øvrige Skolelærere, undersøge og dømme i de vigtigere Sager, men indbefatter Straffen Relegation i saa Fald oppebies Ephori Beslutning *).

T r e t t e n d e K a p i t e l.

O m F e r i e r n e.

§. 3.

Ved Paaske- og Mindse Festen ophøre Lecti-
tioner og Skolegangen trende Dage før Hellig-
dagene, og tage atter deres Begyndelse med den
femte Dag efter samme eller Torsdagen, i hvil-
ken Tid Ungdommen sysselsættes med at læse
over paa foresatte Stykker.

§. 2. 3.

Vacationes solennes, i hvilke Ungdommen
almindeligviis har Frihed til at reise hjem, el-
ler andet Steds hen, gives tvende Gange om
Aaret: om Vinteren fra Lucia Tid til Kyndel-
misse, og om Sommeren fra Johannis til Bar-

*) Nogen egentlig Skoleret finder efter D. ikke
Sted.

tholomæi Dag. Forsømmer nogen, uden beviislig Forhold, at indfinde sig ved Læreanstalten til den bestemte Tid, belægges han derfor med en af de mildere Straffe *).

Hvorefter alle Vedkommende sig underdanig gen have at rette. Til ydermere Bekræftelse have vi underskrevet dette med egen Haand, og ladet det bekræfte med Vort Kongelige Signet.
Helsingborg d. 7 December 1807.

G u s t a v A d o l p h.

(L. S).

M. Rosenblad.

2. P r e u s s e n.

Berlin.

Ved Slutningen af det forrige Rectorat vare her ved Universitetet 404 Studerende foruden de 54, som i Album ere anførte som afgangne. Fra 18 Sept. til 18 Decbr. ere 209 Studenterne bleve immatriculerede, hvoraf 53 Medicinere, 65 Jurister, 47 Theologer, 48 Philosopher, saa at Universitetets nuværende Fre-
qvenz beløber sig til 613.

*) Serierne ere efter D. s. 45 ikke nær saa lange.

En Fægtsskole er for kort siden aabnet for de Studerende i Universitetsbygningen.

(Af Hall. allg. Lit. Zeit 1812 No. 36).

I Mæret 1811 bleve ved Universitetet her immatriculerede i alt 431, nemlig Indfødte 270 og Udlændinge 161.

Antallet af Universitetets Lærerpersonale udgør nu 58.

Til Understøttelse for trængende og flittige Studerende har Departementet for den offentlige Underviisning anvist 500 Rd., som i Midten af April fordeeltes mellem 6 Indfødte og 4 Udlændinger, nemlig 1 Theolog, 2 Jurister, 3 Medicinere og 4 Philosopher.

(Af Leipz. Lit. Zeit. 1812 No. 42. Int. Bl. efter Hitzigs Berliner-Universitäts-Kalender auf das Schaltjahr 1812).

Universitetet i Berlin tæller nu 51 Professorer. Regieringen anvender aarlig over 100000 Rd. paa samme.

(Af offentl. Blad Dec. 1811).

Breslau.

D. 19 Octob. blev det fra Frankfurt a. d. O. hertil forflyttede, og med det hidtil hervæ-

rende catholske, foreenede Universitet høitideligen indviet. Samtlige Authoriteter m. fl. forsamlede sig Kl. 10 Formidd. i den store Promotionssal, ellers kaldet Aula Leopoldina, som til Høitiden var decoreret med rødtbroderede Tæpper over Cathedret og de for Curator, Rector og Faculteterne bestemte Sæder, samt med Kongens over Cathedret anbragte Portræt. Paa Trinene paa høire Side stode tvende Studiosi, som paa røde Silkepuder bære de tvende Universitetet i Frankfurt af Gustav Adolph skænkede Sølv Sceptre, til venstre Haand tre andre, som bære det hidtilværende Universitets tre større Insignier. I Midten laae paa det med rødt Uklæst betrukne Altarkord det nye Universitets for Rectoren bestemte forgyldne Scepter. Sexten Studerende som Marskalke, paa hvis Stave de slesiske Provincialfarver prunkede i blaa og gule Silkebaand, og paa hvis Skjolde det nye Universitets Navn: Viadrina Vratislaviensis stod at læse, befandt sig i Salens midterste Gang, fra Døren til Cathedret. Kl. 10 begyndte Høitiden selv med Musik, hvorpaa holdtes tvende latinske Taler, den første af en af de nye Lærere, Prof. Schneider, den anden af en af de forrige, Prof. Hoffmann. Under den Musik, som fulgte paa disse Taler, bleve begge hidtilværende Universiteters Insignier i en høitidelig, disse Instituters Forbindelse

antydende, Etilling bragte frem midt for det store Catheder. Derpaa oplæste Universitetets Syndicus med lydelig Stemme et Patent, ved hvilket Kongens Bestemmelser og de nye Udnævnelser bekiendtgjordes. Efterat Curatoren (Grev Haugwitz) havde indtaget det for ham bestemte ophøiede Sæde paa høire Haand af Cathedret, aflagde Rectoren paa det nye Universitets Scepter Eeden i det latinske Sprog, og besteg derpaa, ledsaget ligesom Curatoren af to Marskaller, det ham bestemte ophøiede Sæde paa venstre Side af Cathedret. Derpaa blev affunget et Choral, og en af Rectoren i det latinske Sprog holdt Tale besluttede Høitideligheden. Derpaa gik man under Kloffers Lyd i festlig Procession til Kirken, hvor 100 Damer allerede havde indtaget Chorene, og Universitetet tog Plads paa de for det opslaaede Bænke, og da Folket ogsaa var strømmet til, intoneredes den ambrosianske Lovsang af 4 Stemmer, og derefter opførtes det store Te Deum af Høise med et mere end 100stemmig Chor af Sangere og Instrumenter. Saaledes endtes denne Høitidelighed. Gymnasiet i Brieg forherligede den ved at lade uddele et trykt Digt i 21 Sprog, som læres eller tales i Breslau. — Ved Universitetets Aabning udgav Prof. Thilo et lidet Skrift: "Die Bestimmung der Universität," hvis i

Kobber stufne Titelblad indeholder en Prospect af Universitetsbygningen fra den Side mod Oderen.

(Af Hall. allg. Lit. Zeit. 1811 No. 315).

Det første Lektionscatalog ved det fra Frankfurt an der Oder hertil forflyttede Universitet, nemlig for Winter-Semestret 1811 — 1812, angiver et Antal af 41 offentlige Videnskabslærere. Det theologiske Facultet alene tæller 12 Professore, nemlig 6 Protestantiske og 6 Catholske. Blandt Lærerne i Legemsfærdigheder anføres ogsaa en i Svømmen.

(Efter Hall. allg. Lit. Zeit. 1811 No. 290).

Til det chemiske Apparats Vedligeholdelse er bevilget aarlig en Sum af 300 Rd., til det physikaliske lige saa meget.

Foruden det allerede stiftede theologiske Seminarium oprettes ogsaa et philologisk.

De fra Frankfurt hidbragte Bibliotheker ere allerede fuldkommen opstillede.

(Efter Hall. allg. Lit. Zeit. Febr. 1812 No. 52).

3. F r a n k e r i g.

A m s t e r d a m.

Under den franske Keisers Ophold her udkom et Decret af 21 Oct. angaaende den offentlige Underviisning. Hovedindholdet er følgende: "Der skal i de hollandske Departementer være tvende Academier af det keiserlige Universitet; det første Hovedsted er Leyden, det andet Grøningen. Akademiet i Leyden bevilges 100000 Frankers Indtægt for at sikre alle derværende Instituters Vedligeholdelse. Medlemmerne af de tvende Universiteter i Leyden og Grøningen skulle have fortrinlig Adgang til Ansættelse ved de nye Academier. Universitetet i Utrecht, Athcnæet i Amsterdam og Deventer erholde Titel af Secundærskoler. Fra 1 Jan. 1813 skulle oprettes Lyceer i Leyden, Utrecht og Grøningen, og i Hollands fornemste Byer Secundærskoler, i hvilke de latinske Skoler incorporeres. De nu bestaaende Primær- Underviisningsanstalter vedblive. Forstanderne for de nuværende Privatskoler maae inden 3 Maaneder forskaffe sig Midler til, der at give Underviisning i det Franske. Efter eet Aars Forløb kan ingen af Lærerne ansættes som Underlærer ved en Skole, naar han ikke er istand til, at give Underviisning i det franske Sprogs Begyndelsesgrunde, og efter

to Mars Korlæs kan ingen ansættes, naar han ikke med Kærdighed forstaaer og skriver dette Sprog. De Konninger, som af Menighederne udredes til Skolelærere, og de Skolepenge, som Disciplene betale, vedblive som før.

(Af Hall. allg. Lit. Zeit. 1811 No. 308.

Hamburg.

De Herrer Cuvier og Noel, Inspectorer og Raad ved det franske Rigsuniversitet, indtraf paa deres Visitsreise her i Jul. d. A. for at undersøge Skolevæsenets Tilstand. De henvendte især deres Opmærksomhed paa det for 9 Aar siden af Professor Gurlitt ny organiserede Johanneum. De anstillede der Prøver, som varede $1\frac{1}{2}$ Dag. Begge tilkiendegave deres Tilfredshed saavel med Prøverne selv som med det Heles Organisation.

(Efter Hall. allg. Lit. Zeit. 1811 No. 296).

3. Kongeriget Westphalen.

Marburg.

Paa Anledning af Kongens mangehaande Velgierninger mod Universitetet her holdtes den 3 Spt. en Takkefest, paa hvilken ogsaa Hs. Majestæts Universitetet forærede Buste af carrarisk Marmor blev opstillet. Prorector Bauer holdt en Tale om den Westphalske Statsforfatnings og Statsforvaltnings Fortrin.

(Efter Hall. allg. Lit. Zeit. 1811 No. 305).

